

نقد آثار داستانی صادق هدایت

جلد دوم

www.ketab.ir

به کوشش: محمد رضا سرشار

نقد آثار داستانی

صادق هدایت

(جلد دوم)

به کوشش محمدرضا سرشار

ناشر: انتشارات کانون اندیشه جوان

طراح جلد: سید ایمان نوری نجفی

چاپ سوم: ۱۴۰۱

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: الغدير

سرشناسه: سرشار، محمدرضا، ۱۳۳۴

عنوان و نام پدیدآور: نقد آثار داستانی صادق هدایت/ به کوشش محمدرضا سرشار.

مشخصات نشر: تهران: کانون اندیشه جوان، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: ۲ ج: مصور. فروست: کتاب دانشجو.

ج ۱: ۹-۱۰۹۷-۶۰۰-۹۷۸ ج ۲: ۶-۹۸-۱۵۹-۶۰۰-۹۷۸

فهرست نویسی: فیبا. یادداشت: نمایه.

موضوع: هدایت، صادق، ۱۲۸۱ - ۱۳۳۰ - نقد و تفسیر.

موضوع: داستان های فارسی -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد.

شناسه افزوده: کانون اندیشه جوان.

رده بندی کنگره: ۱۳۹۰ / ۹۷۸ / ۸۳۰۸ PIR

رده بندی دیویی: ۸۴۳ / ۳۶۲

شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۹۱۲۶۵

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۵۶

تلفن ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۳۴۱

فروشگاه کتاب اندیشه: تهران: خیابان انقلاب، روبروی

درب اصلی دانشگاه تهران، پلاک ۱۲۴۸، تلفن: ۶۶۱۷۵۶۷۰

همه حقوق محفوظ است

پیشگفتار	۷
زنان سرزمین من! نقد مجموعه «علویه خانم و ولنگاری»	۱۱
۱۳ علویه خانم. ۲۶ مرغ روح. ۳۲ قضیه زیر بته. ۳۶ قضیه دست بر قضا. ۳۹ قضیه خر دجال. ۴۲ قضیه نمک ترکی.	
من روشن فکر و امـــــــانده؛ نقد مجموعه داستان «سگ ولگرد»	۴۹
۵۵ سگ ولگرد. ۷۴ دون ژوان کرج. ۸۰ بن بست. ۸۹ کاتیا. ۹۳ تخت ابونصر. ۱۰۵ تچلی. ۱۰۹ تاریکخانه. ۱۱۵ میهن پرست.	
قرار بود نقدی مارکسیستی بر مورژوازیسم باشد...! نقد داستان بلند «حاجی آقا»	۱۱۹
آتش به سمت وطن! نقد داستان بلند «توب مرواری»	۱۷۱
پ ر ا ک ن د ه؛ ولی با تم همیشگی: نقد کتاب «نوشته‌های پراکنده»	۱۸۷
۱۹۱ حکایت با نتیجه. ۱۹۴ سایه مغول. ۲۱۲ فردا. ۲۲۲ داستانهای ترجمه‌ای. ۲۲۳ کلاغ پیر. ۲۲۵ مرداب حبشه. ۲۲۸ کور و برادرش. ۲۴۱ جلو قانون. ۲۴۴ شغال و عرب. ۲۴۹ دیوار. ۲۶۲ تمشک تیغ دار. ۲۶۷ قصه کدو. ۲۷۱ اوراشیما.	
فرانتس هدایت؛ نقد «پیام کافکا» (از کتاب «گروه محکومین»)	۲۷۵
بیشتر بخوانیم؛ آشنایی با چند اثر درباره آثار و افکار صادق هدایت	۳۲۳
۳۲۵ راز شهرت صادق هدایت. ۳۲۷ داش آکل، حواشی و تبعات. ۳۲۹ حقیقت بوف کور.	
نمایه	۳۳۱

پیشگفتار

سخن گفتن درباره زندگی و آثار هدایت برای بعضی شکلی عادت گونه پیدا کرده است تا آنجا که حجم آثار و یادداشت‌هایی که درباره هدایت منتشر شده است، ده‌ها برابر حجم آثار خود اوست. اما در میان خیل انبوه نظرات ابراز شده، به ندرت به بررسی مستقل و مستدل بر می‌خوریم که به دور از فضای تبلیغاتی سنگین اطراف او منصفانه و متقدانه در پی پرداختن به حقیقت آثارش باشد؛ کالبدشکافی جسورانه که بتواند خوانش مخاطبان را با تأملی دیگر بار همراه سازد.

ذهن و زندگی صادق هدایت سرشار از زخم‌ها و عفونت‌هاست؛ اشراف‌زادگی، افسردگی و افسوس‌زدگی، تردید، معنویت‌گریزی و دین‌ستیزی، ناتوانی جسمی - جنسی و... که قلمش را به سیاه‌انگاری خویش و پیرامونش کشانده است. نویسنده‌ای که با وجود حجم اندک آثار داستانی‌اش (یک رمان حدوداً ۱۵۰ صفحه‌ای و نزدیک به ۳۴ داستان کوتاه) به شکل چشمگیری مورد توجه جریان به اصطلاح روشنفکری داخلی و خارجی قرار گرفته است، و آنچه به عنوان نقد و بررسی آثار او در کارنامه نقد ادبی ایران زمین رقم خورده - هر چند از نظر حجم، فربه - غالباً پژواک

رویکردی غیرادبی و مروجانه به او و آثارش است. از این روست که بازشناسی و بررسی حقیقت جویانه افکار، آثار و جایگاه ادبی او هم چنان راهی نکویده است.

پیش از این مرکز پژوهش‌های فکری و فرهنگی جوان با انتشار ۳ اثر «راز شهرت صادق هدایت»، «حقیقت بوف کور» و «داش آکل، حواشی و تبعات» سعی در واکاوی کارنامه ادبی صادق هدایت نموده است؛ در همین راستا مجموعه دو جلدی حاضر که محصول هم‌اندیشی پژوهشگران، منتقدان و نویسندگانی همچون: محمدرضا سرشار، محسن پرویز، شهریار زرشناس، احمد شاکری، محسن مؤمنی شریف، فیروز زنوزی جلالی، حسین فتاحی و سمیرا اصلاطیور است، به عنوان تنها اثر منتشره که به صورت جامع به نقد و بررسی کلیه آثار این نویسنده اختصاص دارد، تقدیم محضر علاقمندان عرصه ادبیات داستانی معاصر ایران می‌شود.

گفتمنی است کتابی که پیش روی شما گشوده شده است، در شمار آثار «دانشجو» مرکز پژوهش‌های فکری و فرهنگی جوان قرار دارد. آثاری که مخاطب نخست آن دانشجوی پویانده‌ای است که در مدارج کاردانی و کارشناسی، به تفکر و تحصیل مشغول است؛ دست کم ۱۸ بار بهار را تجربه کرده است و در فضای شیرین درس و دانشگاه و استاد تنفس می‌کند.

گروه ادب و هنر ضمن ارج نهادن تلاش علمی یکایک اساتید حاضر در حلقات نقد این آثار، به طور ویژه از زحمات صبرسوزانه ویراستار محتوایی

و گردآورنده فاضل اثر، جناب آقای محمدرضا سرشار، سپاسگزاری می‌نماید؛^۱ و هم‌چنان بر سر پیمان خود با خوانندگان این اثر، در ابراز نظرات و راهنمایی‌های مشفقانه‌شان استوار است.

گروه ادب و هنر
مرکز پژوهش‌های جوان

www.ketab.ir

۱. هم‌چنین کوشش‌های سرکار خانم زهرا آقا کثیری که در تکمیل بخش‌های مختلف کتاب و بازخوانی مکرر آن و انتخاب بعضی عناوین، تلاشی درخور کردند.